

nih uradnikov ni zmožna slovenščine, jezika prebivalstva.

V spomenici, ki se je predložila ekscelenci gospodu ministru notranjih zadev, se izrečno navaja, da je v raznih okrajnih glavarstvih nastavljenih 42 političnih uradnikov, izmed katerih je samo šestorica zmožna slovenščine v govoru in v pisavi, 17 pa ima le toliko zmožnosti, da se morejo za silo porazumeti s strankami; 19 pa slovenski prav nič ne zna — akoravno — kakor rečeno — imajo večinoma s slovenskimi strankami posla. Če si ogledamo posamična okrajna glavarstva, vidimo, da pri okrajnem glavarstvu Mariborskem, kjer je 75.000 Slovencev in 9000 Nemcev — mesto Maribor ne računano — od 15 uradnikov niti eden slovenščine v govoru in pisavi zmožen ni, 4 govoré za silo, ostali (11) pa niti besedice slovenski ne znajo. Pri okrajnem glavarstvu v Celji je malo boljše, tudi mora biti, ker jih izmed 123.000 duš pripada 120.000 slovenske narodnosti.

Ondukaj je pač izmed 10 uradnikov četvorica slovenščine v govoru in pisavi zmožna, dva znata slovenski govoriti, 4 pa prav nič slovenski ne znajo. Jednake razmere so pri drugih okrajnih glavarstvih po deželi. Vidimo tedaj, da akoravno je 92 odstotkov spodnje-štajerskega prebivalstva slovenske narodnosti, vendar prevagajoča večina uradnikov ne zna jezika prebivalstva. Slovensko društvo smatralo je za svojo dolžnost, te odnošaje objaviti visokej vladi, in če se od kake strani pripominja, da se je s tem nameravala denuncijacija proti uradnikom, je to nekako čudno. Če se tu o uradnikih govori, da nima jo potrebnega jezikovnega znanja, to ni nikaka ovadba, saj lahko službujejo v drugih krajih dežele in večina uradnikov bode, kakor mislim, vesela, če se jim nakaže službovanje v taci krajih, kjer znanje drugega deželne jezika ni potrebno. Kajti ti uradniki čutijo sami svoje neugodno stanje, kedar se odpošljejo na komisijon, kjer imajo opraviti samo s slovenskimi strankami in niti zapisnika sestaviti ne mogó. Blizu Maribora n. pr. — ta slučaj je tudi v spomenici omenjen — dogodilo se je, da je bil odredjen komisar v vodnej zadevi, da sta obe stranki bila Slovenca, ki nesta znala niti besedice nemški, in da komisar s strankama ni mogel napraviti zapisnika, ker ni razumel, kaj ste stranki povedale. Jedno stranko zastopal je notar in komisar obrnil se je nanj, naj bi tudi za drugo, tedaj nasprotno stranko narekoval zapisnik, kar pa notar seveda ni hotel, ker jezikovnej nezmožnosti uradnikovej na ljubo, ni hotel zastopati nasprotno stranke.

A nasledki jezikovnega neznanja so v časih veliko žalostnejši, da tragični, in tu se moram ozreti na zares žalosten slučaj, ki se je

lansko leto v Brežiškem okraji dogodil, kakor znano, našla se je pred tremi leti v tem okraji trsna uš. Vsled tega uvele so se vse po zakonu zapovedane naredbe, tudi vinogradi so se pustošili. Na podlagi zakona storjene naredbe bile so ničeve, ker se je kakor znano trsna uš kljubu vsem tem naredbam vedno dalje razprostirala. A k sreči menda trsna uš ondi ni napravila toliko škode, kakor n. pr. na Francoskem, ker vinogradi še vedno dobro rodé, le da jih treba nekoliko bolj oskrbovati in gnojiti. Navzlic triletnemu obstanku trsne uši, kazali so vinogradi lansko leto jako dobro branje. Trte bile so bogato z grozdem obložene. Kljub temu se je trtnoušnej komisiji potrebno zdelo, začeti z izruvanjem posamičnih trsov in celih vinogradov ravno ob takem času, ko se je že najlepše grozdje kazalo. Vsled tega bilo je prebivalstvo, kakor lahko umljivo, razburjeno in zgodilo se je, da se je v 13. dan julija več stotin kmetov pred vinogradi nabralo, ko so čuli, da pride komisija preiskavat njih vinograde in morda tudi uničevati trte. Komisar vzel je žandarje in se podal k onim vinogradom; a ko je ta komisar, ki niti besedice slovenski ne zna, videl, da je več sto ljudij zbranih in se nekako pretilno držé, šel je proč in pustil žandarje s toliko množino kmetov same, ne da bi bil kmete opozoril na nezakonito postopanje, ne da bi jih bil nagovoril, naj gredo narazen.

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Kako imamo ravnati s kravami ob času brejosti.

Sploh se pri kravah brejost dokaj hitreje spozna kakor pri kobilah. V prvi polovici je kaj težavno za trdno izreči ali je krava breja, posebno pri prvesnicah čeravno so znamenja nekatera, ki za to govorijo, namreč, da se krava ne poja več, da je mirnejša, da pojema mleko, katero pa postaja gostejše, bogatejše na smetani.

Še le v drugi polovici brejostne dobe spoznati se more obilnejši trebuh in proti koncu te dobe se lahko tudi občuti lega mladiča.

Veliko je na strežbi breje živali ležeče, zato hočem o tem nekaj dobrih nasvetov podati. Posebno na to treba paziti, da se brejim kravam ne poklada taka piča, katera napenja ali da je predražljiva. Prav posebno škodljivo je plesnjivo vohko seno, slabo spravljena otava, zmrznjeni krompir in pese, od slane napadena trava, skisane olove tropine (trebarji), plesnjive lanene preše itd. Kaj previdno treba tudi postopati pri prestopu iz zimskega suhega krmenja na zeleno spomladansko. Ta menjava se nikakor ne sme hipoma izvršiti, sicer napade krave driska, ki je posebno za visoko breje

krave lahko nevarna. Pa tudi jeseni naj se ne neha takoj z zelenim krmenjem. Sploh naj se pomešava suha z zeleno klajo tako, da se nove klaje žival lahko in brez škode privadi.

Nič manj treba svariti pastirje, ki pode breje krave.

Hitro tekanje, skakanje zamore vpljivati, da se sad loči od maternice, ter da krava zvrže. Dobro pa je, da se krave spustijo vsak dan nekoliko ur na prsto, da se mirno sprehodijo in tako sprehanje je posebno pred porodom še celo neobhodno potrebno, ker take krave, ki vedno priklenene v hlevu stojijo navadno težje teletijo. Brejim kravam naj se tudi obilniši nastilja, da ležijo na mehke in da imajo tudi gorko ležišče. Posebno treba paziti na to, da ne stoji krava na preveč viseči legi, sicer se je bati materničnega prepada (truta).

Tudi na molžo treba pri brejih kravah ozirati se. V prvi dobi torej po teletenju je mlečnost naj obilniša, ter vsrja skozi 8 do 10 tednov, potem polagoma pojenjava in navadno 4 do 8 tednov pred teletenjem zopet popolnoma prestane.

Jako se mašuje predolgo molženje, kakor nekateri to store, da krave res vzdržavajo mleko do zopetnega teletenja, pa prav tako gotovo je, da potem storijo slabotno tele in da pa potem dokaj manje molzejo, torej dvojna zguba.

Koj po porodu je prvo mleko rumeno in dokaj bolj slano od navadnega, kakeršnje je potem čez 5 dni naprej. Prvo mleko je od narave že odločeno za izčiščenje mladiča, zato jako krivo storijo oni, ki zametavajo to mleko in ne pustijo, da bi ga mlado rojeno tele popilo. Zaradi obilnih solnatih obstojnih delov ima to prvo mleko čistilno lastnost, očisti tele od smolatega maternega blata in če se tele tega ne oprosti, nastajajo pogostoma trdovratne driske, katere so že mnogo telet ugonobile.

V prvi dobi molže naj se krava po trikrat na dan pa do čistega izmolzuje, ker nemarno izmolzenje ima za nasledek zgubo mleka in prav pogostoma je tudi krivo vnetja vimena. Pozneje pa, ko krava že pol manj molze, je bol umestno dvakratno izmolzenje na dan.

(Konec prih.)

Hmeljarsko društvo je v Žavci dobro zborovalo. Udeležilo je se mnogo gospodov pa tudi gospá in nad 20 kmetov. Društvenikov je 124. O hmeljarstvu govoril je g. Haupt nemški, g. Hausenbihler slovenski. Slednji je tudi priporočal vrbinje zasajati za košarstvo. V odbor bili so prejšnji gospodje izvoljeni in še g. Ernest Širca pa g. Zelinka.

Karpe smejo prodavati do 1. maja, potem do 30. maja ne. Tako je c. k. namestnija določila.

Kmetijska družba štajerska izdaja tudi v slovenskem jeziku svoj „Landbote“. Izšlo je letos že 7 števil pa dela se z njimi tako skrivnostno, kakor da bi ga Slovencem ne privoščili. Bilo bi dobro, da bi dotičniki na slovenskem Štajerskem malo pobrigali se za slovensko glasilo kmetijske družbe.

Sejmi. 15. aprila Ligist, Ljutomer, Ptuj-ska gora, Marija snežna, Soštanj, Zdole, Podčetrtek, Wildon, 16. aprila Spielfeld, 17. aprila Kapela nad Brežicami, Nova cerkva, 19. aprila Dobje, 20. aprila Klek.

Dopisi.

Iz Maribora. (Dr. Radaj — frater Konrad Nagele — posojilnica — čitalnica — sodnija.) Narodne Slovence, zlasti vrle slovenske župane pa volilce mariborskega, slov. bistriškega in sv. lenartskega okraja je nenadna novica močno razveselila, da je njihov tukajšnji prvoboritelj in deželni poslanec g. dr. Franc Radaj od svetlega cesarja bil odlikovan. Dobil je viteški križec Franc-Jožefovega reda. Vse mu iz srca čestitata, le nemčurji pa nemškutarji se kislo držijo. — Bivši frater frančiškanski Konrad, sedaj oženjeni profesor Nagele neprestano rogovili po okolici za nemški šulvercin pa za liberalizem. Sedaj vohta uže v gornji Kungoti in Dupleku pa najde le „fige“. — Posojilnica slovenska je meseca marca prejela 28.277 fl. 47 kr., izdala 26.467 fl. 98 kr., torej prometa 54.745 fl. 45 kr. — Scherbaumova 17letna hčerka se je obesila in čevljar Horvat se je na železnico vlegel in bil povožen. — Filharmonično društvo dobilo je 200 fl. od naučnega ministra podpore. — V čitalnici je zadnjo nedeljo g. Koprivnik opisoval vse sedaj v okolici cvetoče rastline, za kar so mu čitalničarji živahno zahvalo izražali. — Tolovaja Jurij Močič pa Martin Lepenik iz Rožpaha sta obsojena, prvi na 3, drugi na 2½ leta v kajho.

Od sv. Marjete na Pesnici. (Gospod Jurij Urbas †). Žalostno je zadonel v mirni in tihi noči predzadnje nedelje, t. j. 30. sušca t. l. farni zvon, ter tožljivo razlegal svoj mili glas po lepej Pesniški dolini in vabil trudne spalce iz sladkega spanja. Vse bilo je po konci in povpraševalo, kaj da bi bilo? In česar smo se bali, to se je zgodilo. Preblagi gospod župnik Jurij Urbas so mirno v Gospodu zaspali. Zelo smo bili iznenadeni, kajti tisti den so še meševali, božjo besedo razlagali, popoldansko božjo službo opravljali potem še svoje duhovske molitve molili in še le proti večeru v postelj vlegli. Njihovi zadnji trenutki bili so mirno spanje, iz katerega se niso več prebudili. Čeravno Jih je smrt na videz nepripravljenih zadela, vendar temu ni tako; kajti v sredo poprej opravili so svojo velikonočno spo-